

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon

ADHD-foreningen • Afasiforbundet i Norge • Autisme-foreningen i Norge • Cerebral Parese-foreningen • Forbundet Tenner og Helse • Foreningen for Blødere i Norge • Foreningen for Fragilitx-Syndrom • Foreningen for hjerteskye barn • Foreningen for Kroniske Smertepasienter • Marfanforeningen • Foreningen for Muskelsyke • Hørselshemmedes Landsforbund • Intereseforeningen for LMBB syndrom • Landsforbundet for utviklingshemmede og pårørende • Landsforeningen Alopecia Areata • Landsforeningen for Hjerte- og Lungesyke • Landsforeningen for Huntingtons Sykdom • Landsforeningen for Nyrepasienter og Transplanterte • Landsforeningen for Pårørende innen Psykiatri • Landsforeningen for trafikkskadde i Norge • Landsforeningen mot Fordøyelsessykdommer • Leverforeningen • Mental Helse Norge • Momentum • Morbus Addisons Forening • Multipel Sklerose Forbundet i Norge • Norges Astma- og Allergiforbund • Norges Diabetesforbund • Norges Døveforbund • Norges Fibromyalgi Forbund • Norges Migreneforbund • Norges Parkinsonforbund • Norilco • Norsk cellakforening • Dysleksiforbundet i Norge • Norsk Dysmellforening • Norsk Epilepsiforbund • Norsk Hemokromatoseforbund • Norsk Foreldrelag for Funksjonshemma • Norsk Forening for Analatresi • Norsk Forening for Cystisk Fibrose • Norsk Forening for Ehlers Danlos Syndrom • Norsk Keratoseforening • Norsk Forening for Nevrofibromatose • Norsk Forening for Osteogenesis Imperfecta • Norsk Forening for Tuberøs Sklerose • Norsk Immunsviktforening • Norsk Intereseforening for Kortvokste • Norsk Intereseforening for Stamme • Norsk Landsforening for Laryngectomerte • Norsk Thyreoidforbund • Foreningen for søvnsykdommer • Norsk Lymfødemeformening • Norsk Portrytforening • Norsk Psoriasisforbund • Norsk Revmatikerforbund • Norsk Tourette Forening • Ryggforeningen i Norge • Ryggmargsbrottk- og Hydrocephalusforeningen • Rådgivning om Spiseforstyrrelser • Støtteforeningen for Kreftsyke Barn • Turner Syndrom Foreningen i Norge • Vestlandske Blindeforbund • Norges Myalgisk Encefalopati Forening • Klinkefeltforeningen i Norge • Landsforeningen for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

KOMM. OG REG. DEP
- 3 OKT 2006
Ark.
Avd. / /

Deres ref: 06/1118-1 DV
Vår fil: B06-DH015
Vårt arkiv: 402
Saksbehandler: DH

Oslo, 29. september 2006

Høring – NOU 2006:7 Det lokale folkestyret i endring. Om deltaking og engasjement i lokalpolitikken. Lokaldemokratikommisjonens andre utredning.

Vi viser til brev av 28. april d.å., med invitasjon til høring om Lokaldemokratikommisjonens andre utredning, NOU 2006:7 *Det lokale folkestyret i endring. Om deltaking og engasjement i lokalpolitikken*. Slik kommisjonen peker på, kan det være mange forklaringer på svekket valgdeltakelse og politisk engasjement lokalt. FFO vil her kommentere problemstillinger som spesielt berører vilkårene for funksjonshemmede og personer med kronisk sykdom.

Sammenfatning av FFOs kommentarer

- FFO mener at departementet må fortsette arbeidet med å sikre at valglokaler, informasjon i forbindelse med valg og stemmesedler er tilgjengelige for alle.
- FFO støtter kommisjonens forslag om at det må legges til rette praktisk og økonomisk for å sikre at alle kan delta i politisk aktivitet. Den praktiske tilretteleggingen må styrkes ved konkrete tiltak, som informasjonsformidling til politiske partier, krav om universell utforming knyttet til tilskuddsordninger og en gjennomgang av barrierer for politisk deltagelse i kommunalpolitikken.
- FFO ber om at spørsmålet om hvordan man kan unngå forskjellsbehandling mellom ulike grupper i forbindelse med honorering av politiske verv må utredes. Funksjonshemmedes organisasjoner må tas med i disse drøftingene.
- FFO minner om at kommunenes hjemmesider på internett må utarbeides i henhold til de standarder som foreligger på området og de retningslinjer som er utarbeidet av norge.no
- FFO avviser kommisjonens forslag om at kommunale råd for funksjonshemmede ikke skal være lovfestet.
- FFO mener at den økonomiske støtten til lokale organisasjoner må styrkes, og at slik støtte bør være en kombinasjon mellom lokale tilskudd fra kommunens budsjett og sentralt fordelte statlige midler.

Lokaldemokrati under press

Valgdeltakelse

Alle mennesker har lik rett og plikt til å utøve sine demokratiske rettigheter, som å avgi stemme ved valg. For mange funksjonshemmede har imidlertid de fysiske barrierene i forhold til stemmelokaler og mangel på tilgjengelig informasjon før og under valget vært et alvorlig hinder for deltakelse. Valg som er tilgjengelige for alle vil være en forsikring mot at demokratiske rettigheter systematisk brytes for grupper av borgere. Økt valgdeltakelse vil også være et viktig bidrag til lokaldemokratiets legitimitet som system.

Tilgjengelige valglokaler, informasjon og stemmesedler vil være tiltak som kan styrke valgdeltakelsen blant funksjonshemmede. Flere tiltak for å bedre tilgjengeligheten til valg er allerede gjennomført. Departementet ga i 2003 ut et eget skriv om hvordan man kunne gå frem for å oppfylle §§ 26 og 30 i valgforskriften (tilrettelegging for funksjonshemmede, blinde og svaksynte) og Deltasenteret gjennomførte et stort prosjekt om tilgjengelige valglokaler i forbindelse med valget i 2005. Dette prosjektet resulterte i en veileder til kommunene, som viser hvordan tilrettelegging kan gjennomføres. FFO mener det er viktig at departementet følger opp erfaringer og kunnskap fra dette prosjektet og sikrer at kravene i valgloven følges opp i alle kommuner.

Elektronisk stemmegivning

Når det gjelder mulighetene for elektronisk stemmegivning viser også kommisjonen til at slike systemer må ivareta hensynet til funksjonshemmede. FFO støtter dette. FFO har gitt mer utfyllende kommentarer i egen pågående høring om elektronisk stemmegivning.

Politiske partier, lokalpolitisk rekruttering og representativitet

Praktisk tilrettelegging

Kommisjonen tar i utredningen opp utfordringer knyttet til manglende sosial representasjon i lokalpolitikken. Også på dette området møter funksjonshemmede og mennesker med kronisk sykdom flere barrierer enn andre. Kommisjonen foreslår ikke å begrense partienes frie nominasjonsrett, men peker på andre tiltak som kan sikre en bredere rekruttering, som at det må legges til rette både praktisk og økonomisk for å sikre at alle kan delta.

FFO støtter forslaget fra kommisjonen, men understreker at den praktiske tilretteleggingen må omfatte et bredt spekter av tiltak som tar hensyn til funksjonshemmede. Dette omfatter flere områder, som tilgjengelighet, forhold knyttet til møteavvikling og informasjonsformidling, deltakelse i valgkamp osv. Deltasenterets prosjekt om en politisk arena som er tilgjengelig for alle, har resultert i en veileder med bred oversikt over viktige elementer i dette arbeidet.

Økonomisk tilrettelegging

Til punktet om økonomisk tilrettelegging viser kommisjonen til at ordningen med honorar for folkevalgte verv ikke må medføre en ekskludering av trygde- og stønadsmottakere og studenter. Kommisjonen er imidlertid vag i forhold til hvordan dette kan gjøres.

Funksjonshemmede og mennesker med kronisk sykdom er overrepresenterte i gruppen uføretrygdte. Tendensen er at stadig flere uføretrygdes, samtidig som praksisen med honorering av politiske verv øker. Dette bidrar til å øke forskjellene i vilkår mellom politisk aktive funksjonshemmede og ikke-funksjonshemmede. Mens personer som er i arbeid får full godtgjørelse for sine verv, får uføretrygdte en avkorting i pensjonen, kanskje også slik det vises til i utredningen, reduksjon i andre stønadsordninger som bostøtte.

Argumentet mot å endre avkortingsreglene er at dette vil skape forskjeller mellom uføretrygdde politikere og uføretrygdde som har andre inntekter fra arbeid eller andre styreverv. Spørsmålet om forskjellsbehandling er der altså om man velger det ene eller det andre alternativet.

Regjeringen har i Soria Moria-erklæringen vist at den ønsker å styrke deltakelse i politisk arbeid fra alle og har et særskilt fokus på personer med omsorgsansvar og/eller funksjonshemming. I kapitlet om folkestyre og lokalsamfunn sier regjeringen at den vil:

- *legge til rette for økt deltakelse i politisk virksomhet og sørge for bred representasjon i offentlige utvalg, styreverv og råd.*
- *legge til rette for at personer med omsorgsansvar og/eller funksjonshemming kan påta seg politiske verv*

(Soria Moria-erklæringen s. 29)

FFO mener at dette må innebære en oppfølging av prosjektet om deltakelse i politisk arbeid for personer med nedsatt funksjonsevne. Den praktiske tilretteleggingen må styrkes gjennom konkrete tiltak, som informasjonsformidling til politiske partier, krav om universell utforming knyttet til tilskuddsordninger og en gjennomgang av barrierer for politisk deltakelse i kommunalpolitikken.

FFO mener videre at spørsmålet om hvordan man kan unngå forskjellsbehandling mellom ulike grupper i forbindelse med honorering av politiske verv må utredes. Funksjonshemmedes organisasjoner må tas med i disse drøftingene.

Innvirkning mellom valg

Lokaldemokrati på nett

Kommisjonen er opptatt av dialogen mellom kommunen og dens innbyggere, og foreslår i den forbindelse bruk av IKT som virkemiddel. Kommunenes hjemmesider kan bidra til å bedre service overfor innbyggerne, men også til politisk synliggjøring av kommunens arbeid og i en toveiskommunikasjon mellom borgerne og kommunens administrasjon og politikere.

Nye teknologiske løsninger kan være et positivt bidrag til inkludering av funksjonshemmede. Det er imidlertid viktig å understreke at dette også er et verktøy som kan bidra til ekskludering dersom man velger feil løsninger. FFO vil derfor minne om at kommunene må sørge for at deres hjemmesider må utarbeides i henhold til de standarder som foreligger på området og de retningslinjer som er utarbeidet av norge.no

Brukerdemokrati

Kommisjonens flertall foreslår at kommunale råd for funksjonshemmede ikke skal være lovpålagt og at det må være opp til den enkelte kommune om den ønsker å etablere et slikt råd.

Lov om kommunale og fylkeskommunale råd for funksjonshemmede ble vedtatt i 2005 og trer i kraft fra og med kommunevalget 2007. Fra og med 1.1.2008 skal rådene være i virksomhet. FFO finner det merkelig at kommisjonen kommer med forslag om å oppheve loven nå, etter den grundige behandlingen saken nettopp har hatt. FFO er også uenige i flertallets begrunnelse for forslaget.

Kommisjonen mener at en lovfestet rådsordning vil kunne gi et uheldig signal om at disse gruppene ikke bør nomineres eller delta på lik linje med andre i det representative systemet og dermed legitimere at de trekker seg fra politisk aktivitet.

FFO mener at en slik begrunnelse viser en misoppfatning av rådernes rolle. En formalisering av rådene har sin begrunnelse i at funksjonshemmede og personer med kronisk sykdom står svakt som interessegrupper og rådene skal bidra til å sikre at deres interesser blir hørt og tatt hensyn til i kommunen. Rådene er et kommunalt organ og skal ikke erstatte det interessepolitiske arbeid og medvirkning funksjonshemmedes organisasjoner utøver på selvstendig basis eller partipolitisk arbeid på individnivå. FFO er imidlertid helt enig i kommisjonens advarsel om at kommunene ikke må ta i bruk brukerdemokratiske virkemiddel som symboltiltak.

FFO mener at større lokal handlingsfrihet styrker behovet for et formalisert medvirkningsorgan som det kommunale rådet. Utviklingen de siste årene har vært at kommunene får ansvar for stadig flere oppgaver, samtidig som vi ser en økende grad av rammefinansiering i stedet for øremerking. Dette innebærer et større handlingsrom for kommunene i deres prioriteringer. Det er viktig at funksjonshemmede har en klar stemme inn i denne prioriteringsdebatten. Kommunale råd for funksjonshemmede vil derfor i enda større grad enn tidligere bli en viktig kanal for påvirkning mot de besluttende organer i kommunen.

Kommunale råd og funksjonshemmedes organisasjoner har saker som berører funksjonshemmede som sitt arbeidsfelt. Funksjonshemmede og mennesker med kronisk sykdom som *enkeltindivider* er på sin side samfunnsengasjerte og har sine politiske preferanser på lik linje med andre. Det er ikke slik at funksjonshemmede politikere primært motiveres til partipolitisk aktivitet på grunn av sin funksjonshemming. Det er derfor nødvendig å både beholde lovfestingen av kommunale råd og samtidig legge forholdene praktisk og økonomisk til rette for politisk deltakelse fra den enkelte.

Kommunene og frivillige organisasjoner

Funksjonshemmedes organisasjoner har i liten grad nytt godt av nye tilskuddsordninger til lokal aktivitet. På den annen side er de rammet av kutt i tilskudd til lokalt arbeid som er foretatt i kommunebudsjettene til lokalt arbeid. Situasjonen har derfor blitt vanskeligere og bidrar til å svekke organisasjonenes muligheter til å være aktive lokalt.

FFO mener det er viktig å få etablert tilskuddsordninger til lokalt arbeid som faste og varige ordninger. Ordningene bør være en kombinasjon mellom fordeling av statlige midler fra sentralt hold i organisasjoner med nasjonal forankring og kommunal støtte til lokal aktivitet. En sentral fordeling av statlige midler til organisasjoner lokalt gir rom for gjennomgående målretting i organisasjonens arbeid, mens lokale tilskudd åpner for tilpassing av organisasjonens arbeid til lokale forhold og problemstillinger og vil slik bidra til å styrke det lokale mangfold og lokaldemokrati.

Med vennlig hilsen

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESGENERALE

Margaret S. Ramberg /s/
leder

Jarl Ovesen
ass.generalsekretær